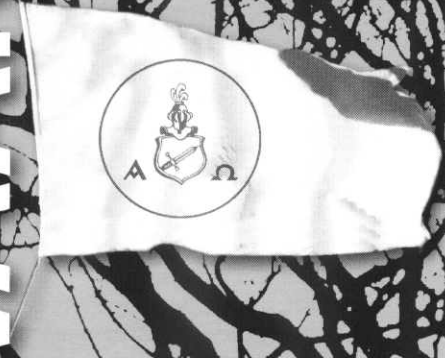

DE HERVORMDE VAAN

Orgaan van de bond van Nederlandse Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag

68e jaargang - No. 11 - november 2008

Bond van de Ned. Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag
75
jaar!

DE HERVORMDE VAAN
Orgaan van de Bond
van Ned. Hervormde
Mannenverenigingen
op Gereformeerde Grondslag

ISSN 0167 - 3564

www.hervormdemannenbond.nl

Verschijnt maandelijks. Voor leden gratis.
Niet-leden € 12,50 per jaar.
Abonnementen lopen per kalenderjaar.
Opzeggen voor 1 december.

1e voorzitter: Ds. W. Westland
Oranjestraat 106, 2983 HV Ridderkerk
tel.: 0180 - 412477

2e voorzitter: Ds. J.P. Nap
Dorpsstraat 180, 6741 AR Lunteren
tel.: 0318 - 483717

1e secretaris: Ds. J. van Dijk
Amsterdamseweg 64, 6712 GK Ede
tel.: 0318 - 615597

2e secretaris: Dhr. M. Post (Studieblokken)
Edelmanlaan 8, 3903 XP Veenendaal
tel.: 0318 - 511355

1e penningmeester: Dhr. C. Oosterom
Jan van Aemstelstraat 7, 3411 XK Lopik
tel.: 0348 - 551496

2e penningmeester: Dhr. J. van Capelleveen
Valleistraat 60, 3901 RT Veenendaal
tel.: 0318 - 516930

Lid: Ds. E. de Mots
Hongaarseplein 14, 3252 AR Goedereede
tel.: 0187 - 493935

Lid: Ds. J.H. Lammers (Themadagen)
Pellikaan 34, 2986 TB Ridderkerk
tel.: 0180 - 424636

Lid: Ds. A.D. Goijert (Redactie-adres)
Dorpsstraat 17, 3751 EM Bunschoten
tel.: 033 - 2982760

Overlijdensberichten:
J. Bout & Zn., Postbus 3, 1270 AA Huizen
e-mail: info@boutdruk.nl (o.v.v. Herv. Vaan)

Mutaties:
Schriftelijk melden aan het Bondsbureau
Bestuurswijz. moeten naar de 1e secretaris

Adres administratie:
Hervormd Bondsbureau,
Beatrixstraat 20a, 3862 DB Nijkerk
tel.: 033 - 2456699 fax: 033 - 2463322
e-mail: bondsbureau@filtnet.nl
Bankrekeningnr. 3778.71559 t.n.v.
Ned. Herv. Mannenbond op G.G. te Nijkerk

Inzenden kopij december-nummer

De kopij voor het december-nummer moet vóór
22 november bij de drukker (info@boutdruk.nl) aanwezig zijn.

Woorden van Kohlbrugge

Hij liet u dopen

Velen zeggen: „Mocht het God behagen mij zulk een geloof te schenken”.

Denk niet, dat het geloof zo groot is als de mens in zijn eigenwijsheid meent te moeten hebben. Een kind, dat het moeilijkst de Catechismus uit het hoofd leren kon, luisterde de vorige zondag nog naar de prediking over deze eerste vraag en dit eerste antwoord. En dit kind, dat het moeilijkst leren kon, is deze week echt gelovig, met deze vraag en dit antwoord, bevordert tot de eeuwige heerlijkheid!

Dat was geloof.

God gaf in genade de kerk deze vraag en dit antwoord, Hij gaf in genade uw ouders, Hij gaf u, ook u, in genade deze vraag en dit antwoord. Hoe staat gij er nu tegenover? Is het ook uw enige troost in leven en in sterven? Denk toch niet: „wij zijn Abrahams kinderen!” Denk toch niet:

„wij zitten in Abrahams schoot!” Denk niet: „Jarenlang is de epidemie aan onze gemeente voorbijgegaan, het zal ook nu wel weer zo gaan”. (In de dagen, waarin deze prediking gehouden werd, was in Elberfeld de cholera uitgebroken). Denk veeleer aan de lichtzinnigheid en de goddeloosheid, die ook onder ons slachtoffers maken. Mochten toch velen daarop acht geven en het zó maken, dat hun predikant niet zuchtend moet constateren hoe zij dood blijven, ja, hoe de dood steeds meer de overhand neemt, terwijl toch het Woord wordt verkondigd, dat leven maakt.

Aan het kruis hing Jezus Christus, de heilige Heer en Heiland, Die nu zit aan de rechterhand des Vaders. Hij liet u dopen in de naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes.

Zoekt en gij zult vinden! dat is zeker! Verkoop al wat gij hebt, om voor uzelf te krijgen de parel van grote waarde!

Inhoud

blz.

Woorden van Kohlbrugge	2
Openingswoord Bondsdag 2008	3
Bijbelstudie O.T.	6
Bijbelstudie N.T.	9
Van de voorzitter	12
In the picture	13
Waarheen, pelgrims?	14
Organisatienieuws	15
Overlijdensberichten	16

Openingswoord

Bondsdag 2008

DS. W. WESTLAND

*„Uw getuigenissen zijn zeer getrouw;
de heiligheid is voor Uw huis sierlijk, Heere! tot in lengte van dagen.”
Psalm 93 : 5*

Beste mensen,
Graag wil ik u en jou hartelijk welkom heten op deze Bondsdag van onze Hervormde Mannenbond. Dit jaar een jubileum-Bondsdag. Want we mogen vandaag gedenken, hoe 75 jaar geleden onze Mannenbond werd opgericht. Daar zal vandaag veel meer over gezegd worden. Maar eerst een hartelijk welkom op deze dag. Opnieuw zijn jullie gekomen. Net als de andere jaren. De eerste jaren van onze Mannenbond waren de samenkomsten nog niet zo massaal, maar geleidelijk nam het aantal bezoekers toe. Er zijn ook jaren geweest, dat het minder werd, maar nu we de laatste 5 jaar in Putten samenkomen, groeit de opkomst weer. Uit allerlei plaatsen van ons land... van het noord-oosten tot het zuidwesten zijn jullie gekomen. Om samen ons te bezinnen op Gods Woord. En om samen de Heere te danken voor dit 75-jarig jubileum. De Heere geve ons een goede dag, die een stimulans mag zijn om voort te gaan met de plaatselijke mannenverenigingen. Maar ook een dag van bemoediging voor uw persoonlijk geloofsleven.

Welkom

- Een bijzonder woord van welkom aan de genodigden: de afgevaardigen van onze zusterbonden, alsook van de Chr. Gereformeerde en Geref. Gemeenten Mannenbond. We weten ons de jaren door aan elkaar verbonden, zoals we ieder op onze eigen plaats bezig mogen zijn in Gods Koninkrijk.
- Ook een hartelijk welkom aan onze ereleden ds. Van Wier en ds. Visser. Vele jaren was u betrokken bij het werk van onze Mannenbond, en we vinden het fijn, dat u vandaag in ons midden bent.

- Het Moderamen van de Synode van de Protestantse Kerk in Nederland is vertegenwoordigd. We stellen uw meelevens met onze Mannenbond zeer op prijs. Wees er van overtuigd, dat op de vergaderingen van onze mannenverenigingen voor u gebeden wordt, en dat ons werk wil dienen tot opbouw van het persoonlijk geloofsleven, maar evenzeer tot opbouw van onze gemeenten en het geheel van de kerk.

- We noemen ook de medewerkers van onze Hervormde Vaan, dhr. en mevr. Bout, en degenen die voor deze dag het drukwerk hebben verzorgd. Dank voor uw medewerking.

- Ook de pers willen we hartelijk welkom heten, en we zien uit naar een goed verslag van deze dag.

- We zijn dankbaar dat prof. dr. G. v.d. Brink vanmorgen voor ons wil spreken over het thema: Afkomst en Toekomst. U wilt ons een theologische terugblik geven naar de jaren rond de oprichting van onze Mannenbond, maar dan ook lijnen naar de toekomst. We hopen, dat u met ons een goede dag zult hebben, hier in Putten, en we bidden u toe de leiding van de Heilige Geest bij het uitspreken van uw Referaat en het beantwoorden van de vragen.

- Vandaag mogen we ook een aantal zangers welkom heten. Vanmorgen is de Bovenstemgroep Noord-Oost-Veluwe o.l.v. dhr. Dalhuijzen aanwezig. Fijn, dat u onze zang wilt ondersteunen. Sommigen van u hebben de Bondsdag vaker meegemaakt. Anderen zijn hier voor het eerst, maar dat kan een vervolg hebben. Ik hoop dat jullie met ons een goede dag zult hebben. Vanmiddag mogen we het Mannenkoor „Jeduthun” uit Amersfoort verwelkomen.

Al met al krijgt onze Bondsdag zo een feestelijk tintje, en dat mag bij een jubileum.

- We zijn dankbaar, dat de Regelingscommissie al heel wat werk verzet heeft voor deze dag, en ook vandaag zijn ze actief. Fijn, dat we weer op jullie kunnen rekenen. We danken ook de Hervormde Gemeente van Putten, de koster van de Oude Kerk en het personeel van de Aker voor hun inzet, en we groeten ook de ouderen uit Putten, die vandaag meeluisteren door de kerktelefoon.

De Heere regeert

Zo mogen we vandaag onze jubileum Bondsdag vieren. Niet om onszelf een schouderklopje te geven. Niet om zelf met de eer te gaan strijken. Want dit jubileum is niet te danken aan onze inzet en trouw. Als we op onszelf zien, moeten we beschaamd het hoofd buigen. Wat was er in ons verenigingswerk veel, dat anders had moeten zijn. We hebben ook hierin het reinigende bloed van de Heere Jezus altijd maar nodig. En dan mogen we vandaag verwonderd omhoog zien. Niet onze trouw, maar Gods trouw komt vandaag zo heerlijk naar voren.

En daar gaat het ook om in de psalm, die we met elkaar gelezen hebben: Psalm 93. Je zou het een Konings-psalm kunnen noemen. Want hoe begint deze psalm: de Heere regeert, Hij is met hoogheid bekleed. Wat een heerlijk woord. In de afgelopen 75 jaar zijn machten van de troon gestoten: het Nationaal-Socialisme van Hitler, het Communisme in Oost-Europa. En juist in de afgelopen weken hebben we gezien, hoe betrekkelijk het Kapitalisme van deze westerse wereld is! Maar bij alles wat wankelt: de Heere regeert. Zijn troon staat vast. Hij voert Zijn plan uit. Dat is gebleken in de komst en het werk van de Heere Jezus Christus. En sinds Pinksteren gaat het Evangelie van Gods Koninkrijk zijn weg over de aarde. Ondanks al het rumoer der volken. Ondanks zoveel dreigende machten. Ze zijn als het bruisen van grote wateren, zegt Psalm 93. Als de geweldige golven van de zee. Maar daar boven staat de Heere. Hij staat boven alle aardse machten. Zijn troon wankelt niet.

Dat mag ons troost en moed geven bij alle onzekerheid van dit leven. Soms lijkt het wel, alsof we meegesleurd worden in de bruisende stroom van deze tijd. Maar Psalm 93 roept

ons omhoog te zien. God is Koning. Hij regeert. Maar dan is wel de vraag: Hebt u, heb jij voor deze Koning leren buigen? Uit onszelf dragen we een opstandig hart mee. Dan willen we niet buigen voor de Heere. Willen we zelf koning zijn. En we hebben er geen erg in, dat we ons laten leiden door een andere koning: de vorst der duisternis. De satan, die uit is op onze ondergang. Maar de Heere roept, ook vandaag hier in Putten: Geef je leven gewonnen aan Mij. Geef Mij uw hart! En dat wil Hij Zelf ook werken door Zijn Heilige Geest. Hij brengt je als een schuldig zondaar aan Zijn voeten. En dan hoef je niet om te komen onder Zijn toorn. Want door het bloed van Christus worden vijanden met God verzoend. En leert u deze Koning te volgen en te dienen. En vraagt u dan, hoe dat concreet gaat: deze Koning volgen en dienen?

Wel, Hij geeft ons Zijn Woord. Psalm 93 spreekt over: Uw getuigenissen. Dat was in de tijd van de psalmdichter vooral het Profetische Woord. Je zou kunnen zeggen: de Wet en de Profeten. En wij mogen daarbij het Nieuwe Testament hebben. Dat getuigt van de komst en het werk van de Heere Jezus Christus. Uw getuigenissen: dat is dus: Wet en Evangelie. De beloften en waarschuwingen van het Verbond.

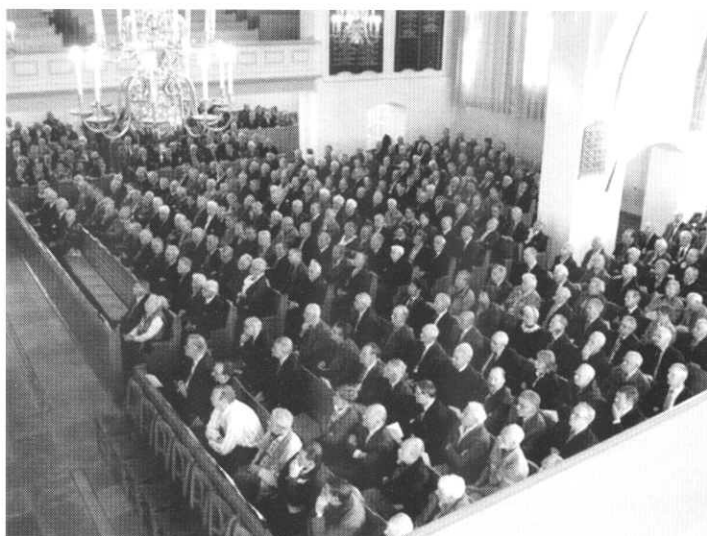
Uw Woord zeer betrouwbaar

En nu zegt Psalm 93: Uw getuigenissen zijn zeer getrouw. Je kunt er van op aan. Ook in 2008. God doet wat Hij zegt. Daarom is

Ds. W. Westland

Gods Woord het Richtsnoer voor ons persoonlijk leven. En ook voor ons kerkelijk en maatschappelijk leven. We kunnen dan ook begrijpen, dat in de afgelopen 75 jaar overal in het land onze mannen zijn samen gekomen. Door de donkere winteravond kwamen ze naar hun verenigingsgebouw. Om samen Gods Woord te onderzoeken. Ze wisten het: daar heb je echt wat aan. Woorden van mensen zijn zo betrekkelijk. Maar Uw getuigenissen zijn zeer getrouw. Dat woord spreekt van Jezus Christus, de enige Troost in leven en in sterven. En we mogen geloven, dat het onderzoek van Gods Woord gezegend is. Zondaren mochten hun redding vinden in de Heere Jezus. Als parels toegevoegd aan de Middelaarskroon van Christus. Tot sieraad en tot eer in de gemeente van Christus. De gemeente, die mag zijn als de levende tempel van Gods Heilige Geest.

En dan wordt je ook geroepen tot een geheiligd leven. Geheiligd in Christus nu te leven tot eer van uw Koning. En ook daar mocht het in onze samenkomsten over gaan. Die vraag: Hoe leven wij tot eer van de Koning, en hoe kunnen wij een getuige van Hem zijn. In een verloederde en versexte maatschappij. Temidden van alle verwarring en verstarring in ons kerkelijk leven. Toch geroepen tot heiligmaking. Om te leven in liefde tot Hem en onze naaste. En gericht op de grote toekomst van Zijn Koninkrijk.

De grote toekomst

Psalm 93 zegt daar al iets over. Als we in die laatste woorden lezen: tot lange dagen. Vandaag staan we stil bij 75 jaar Mannenbond. Voor ons gevoel een lange tijd. Drie generaties. Hoe lang zal onze Mannenbond nog voortgaan? Dat weten

Bovenstem-groep Noord-Oost-Veluwe, o.l.v. dhr. Dalhuijzen

we niet. Is ook niet belangrijk. Ons werk is maar steigerwerk. En u weet, de steigers worden weggehaald als het gebouw af is. Gods werk gaat door, tot in lange dagen. Daarom mogen wij ook voortgaan met ons werk, in Zijn gemeente. In het vertrouwen, dat Zijn Koninkrijk komt. Dat zal zijn, wanneer de Heere Jezus terugkomt. Wat zal dat een grote en heerlijke dag zijn. Want dan zal heel Zijn kerk... de geslachten, die gestorven zijn, en die dan nog leven... al Gods kinderen staan voor de troon van God. Om hun Koning voor eeuwig de volle eer te geven:

Want U is het Koninkrijk
en de kracht
en de heerlijkheid
tot in eeuwigheid.
Amen.

Laten we zingen uit Psalm 93:

1. De Heere regeert, de hoogste majesteit
4. Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan.

Ds. J.H. LAMMERS

2 Koningen 4 : 1-7

Vers 1 (de nood)

In Bethel of Jericho sterft een profeet, de echtgenoot van een vrouw en de vader van twee zonen. Het is altijd aangrijpend als er een geliefde sterft. Bijkomende zorg in die tijd is dat er niemand is om geld te verdienen. In onze tijd zijn er door de overheid allerlei maatregelen genomen om goed te zorgen voor weduwen en wezen. In die tijd waren er geen sociale voorzieningen. Hoe moet dat allemaal? Er ontstaat schuld. Een schuldeiser dwingt de twee jongens om voor hem te werken (vers 1).

Dit feit geeft aan dat het een donkere tijd in Israel is. Joram, de zoon van Achab, is koning geworden. Het lijkt er in het begin op alsof hij een betere koning is. Hij breekt het beeld dat zijn vader gemaakt heeft van Baäl af. Maar de twee gouden kalveren in Dan en Bethel laat hij staan. Hij is bang dat de mensen naar Jeruzalem zullen gaan, waar de tempel staat. Het volk laat zich leiden door de goddeloze koning.

Volgens de wet is de houding van de schuldeiser geoorloofd, maar wel erg onbarmhartig (Lev. 25: 39-43). Weduwen echter zijn volgens de wet van God beschermd (Deut. 10: 18; 14: 29 enz). Een andere regel zegt duidelijk dat er in Israël geen arme mensen mogen zijn (Deut. 15: 4). De schuldeiser trekt zich er niets van aan. Hij doet wat goed is in eigen oog. Het kan wel eens zijn dat hij een hekel heeft aan de mensen die wel van God houden. Het volk vergeet de Heere van Wie we horen in psalm 146 dat Hij het recht van de armen en de verdrukten gelden doet.

Vers 1 (naar de profeet)

De vrouw is ten einde raad. Eerst is haar man gestorven. Dan worden haar kinderen van haar weggenomen. In haar nood gaat ze naar

Elisa. Die kan misschien wel helpen. Want hij is toch een profeet. Het is goed om daar even bij stil te staan. Als het moeilijk wordt keren veel mensen zich van God af. Ze zeggen: "Waarom laat God het toe dat degene van wie ik houd ziek wordt en sterft. Met die God wil ik niets te maken hebben". De vrouw blijft het in haar tegenslagen bij de Heere zoeken. Daaruit blijkt dat haar geloof oprecht is. Ook al begrijpt ze niet waarom haar man gestorven is en in financiële nood gekomen is, ze kan zonder de Heere niet leven.

Elisa is nog niet zo lang profeet. Elisa was anders dan zijn meester. Die bleef nooit lang op dezelfde plaats. Hij verscheen plotseling en even plotseling verdween hij weer. Elisa echter had een huis in Samaria (2 Kon. 2: 25 en 5: 3) en maakte van daar uit reizen door het land. Hij woonde tussen de mensen en ze kenden hem allen. Elisa heeft veel wonderen gedaan. Denk maar aan het gezond maken van het water en het vol laten lopen van gegraven greppels in oorlogstijd (zie de vorige Bijbelstudies).

De weduwe die in nood is, heeft ongetwijfeld gehoord van deze wonderen. Ze weet ook dat de profeet Elia eens kwam bij een weduwe in Zarfath (1 Koningen 17). Ze was hout aan het sprokkelen om voor de laatste keer eten te bereiden voor haar en haar zoon. Elia vroeg haar om water en ook om eten. De vrouw maakte bezwaar. Gelukkig gehoorzaamde zij Elia. De Heere zorgde ervoor dat het meel van de kruik en de olie in haar fles niet opging. De weduwe verwacht hulp van de God van Elia en Elisa.

Vers 1 (het vrezende van de Heere)

De vraag van de vrouw is opvallend. Ze doet een beroep op het feit dat Elisa haar man kende. Ze zegt: "U weet dat uw knecht de Heere was vrezende". Dat is niet een uitdruk-

king die betekent dat haar man bang was voor de Heere. Maar hij had een diepe eerbied voor God. Hij had Hem lief en hij vertrouwde volledig op Hem.

Er is wel eens gedacht aan Obadja, de hofmeester van Achab. Hij werkte voor Achab en toch vreesde hij de Heere. Hij verborg honderd profeten in een spelonk en hij gaf ze dagelijks brood en water (1 Kon. 18: 7-12). Hierover is geen zekerheid. Er zullen toch vast en zeker wel meer mensen geweest zijn die de Heere vreesden. Waren er niet meer dan zeventuizend die de knie voor Baäl niet gebogen hadden (1 Kon. 19: 18)?

In ieder geval is het toch wel een troost als je mag zeggen dat je man en vader de Heere vreesde. Er is dan wel rouw en verdriet, maar toch mag je weten dat hij bij de Heere in de hemel is. Ongetwijfeld spraken de vrouw en de man veel met elkaar over de Heere. Dat is heel belangrijk om te doen. Er zijn vandaag wel eens huwelijken en gezinnen waar dat nooit gebeurt. Dat is jammer. Welk een voorbeeld wordt ons in dit schriftgedeelte gegeven.

Vers 2

Elisa heeft inderdaad de man gekend. Als hij op de profetenschool kwam waar hij op zat, dan was hij er. Hij luisterde heel aandachtig naar het onderwijs van Elisa. Elisa heeft medelijden met de vrouw. Hij vroeg aan haar: "Wat zal ik u doen (vers 2)?" Hij weet in het begin misschien ook niet hoe hij de vrouw kan helpen. Hij kan haar geen geld geven, want zoveel geld heeft hij zelf ook niet. Hij weet wel dat God een almachtige Helper is. Hij vraagt wat ze in huis heeft. Ze antwoordt: "Helemaal niets, afgezien van een kruik met olie".

Olijfolie is een eerste levensbehoefte in het Oosten. Het wordt gebruikt voor tal van doeleinden: als voedingsbestanddeel, voor het bereiden van eten, bij het wassen en zalven van de huid, als geneesmiddel, voor verlichting (brandstofkandelaren) en in de eredienst. Het werd ook gebruikt bij het zalven van koningen, profeten en priesters.

Vers 3-6

Elisa zegt: "Leen zoveel mogelijk kruiken en kannen van uw burens" (vers 3). Ga dan met uw zonen het huis in en doe de deur achter

u dicht. Giet daarna de olie uit het kruikje in de andere kruiken en zet die opzij als ze vol zijn (vers 4).

Het is een zeer vreemde opdracht. Als wij dat zouden doen, dan is het kruikje zo leeg. Wat moet de vrouw toch met al die lege kruiken? Maar de vrouw doet wat Elisa zegt. Ze weet en gelooft dat Elisa dit niet zomaar verzonnen heeft, maar dat de Heere God het hem zo laat zeggen. Misschien lachen de burens haar uit en spotten met haar. Wat moet je met al die lege kruiken? Ze trekt zich er niets van aan.

De deur gaat dicht (vers 5). De vrouw neemt het kruiken met olie en ze giet het leeg in een andere kruik. Ze giet maar door. De eerste kruik wordt vol tot aan de rand. De ene zoon brengt de kruik weg en de andere zoon staat al weer klaar met de volgende kruik. De jongens lopen af en aan. De kruiken worden allemaal volgeschonken met de ene kruik. Uiteindelijk stopt het. De Heere vindt het nu genoeg (vers 6).

Vers 7

In haar dankbaarheid gaat de vrouw dezelfde weg als in haar nood naar de man Gods, Elisa. Zoiets is niet vanzelfsprekend. Van de tien melaatsen kwam er slechts één terug. (Lukas 17: 11-19). Ook valt het op dat de vrouw in haar denken over de toekomst eveneens de raad van de profeet vraagt. Haar geloof houdt haar dicht bij de Heere. Elisa geeft een praktisch advies. Hij zegt dat ze de olie moet verkopen en de schuld betalen. Er zal dan nog genoeg overblijven. Daarvan kunnen zij en haar zonen leven. De Heere zorgt voor hen in het heden en ook voor de toekomst. De jongens hoeven in ieder geval niet als een slaaf te werken voor de schuldeiser.

Boodschap

Van dit wonder gaat een boodschap uit tot het Noordelijke rijk. God laat het land niet opnieuw een soort Egypte worden, waarin de één een slaaf wordt van de ander. God laat Zijn volk niet in de steek. Hij ziet om naar mensen die Hem verworpen hebben. Maar dan is het wel nodig dat het volk zich in geloof en bekering wendt tot Hem. Ik stel me voor dat de vrouw een ieder die olie bij haar koopt, wijst op de Heere. Ze belijdt: "Er is er maar Eén, Die helpen kan en dat is de God van Elia en Elisa.

De Heere Jezus

In deze perikoop horen we wie de Heere Jezus is. Elisa is namelijk een type van Hem. Dat is niet zo vreemd. De naam van Elisa betekent: God is redding. Eigenlijk betekent de naam Jezus dat ook. Jezus is gekomen om ons te redden. Als er iets moeilijks in ons leven gebeurt, dan mogen we naar de Heere Jezus gaan in het gebed en Hem om hulp vragen. De Heere Jezus luistert naar iedereen die Hem om hulp vraagt (Hebr.4: 14-16).

Laten we de deur van ons huis of van onze kamer dichtdoen (Matth.6: 6). Er zijn vaak zoveel mensen om je heen. Het is dan zo druk. In de stilte kun je veel beter aan God denken. Je kunt je helemaal richten op Hem. We hoeven van ons geloof geen show te maken.

Misschien zegt iemand: "Gebeurde er in onze tijd maar eens net zo'n wonder als toen. Het zou gemakkelijker zijn om te geloven in God". Wonderen zijn de wereld niet uit. Het gebeurt nu vaak anders. We moeten niet vergeten dat in de tijd van Elisa de bijbel er nog niet was. De mensen moesten het doen met de verhalen die verteld werden en met bijzondere verschijningen van God. Wij hebben het Woord van God. Het allergrootste wonder is dat we horen van Jezus. Jesaja heeft gezegd: Zijn Naam is Wonderlijk" (Jesaja 9: 5).

Wij zijn bevoorrecht boven de mensen uit de tijd van Elisa. Wij hebben veel eerder meer dan minder dan hen. Er staan in de bijbel veel beloften waaraan we mogen denken. De Heere zegt In Filippensen 4: 6: "Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles,

door bidden en smeken met dankzegging bekend worden bij God".

Soms helpt de Heere op een andere manier dan we denken. De vrouw die naar Elisa gaat moet ook doen wat ze niet snapt. Ze moet uit een kruik een heleboel kruiken vullen en die zijn veel groter. Toch doet ze wat Elisa vraagt. Zo is het bij de Heere Jezus ook. Wat Hij zegt en doet, begrijpen we soms niet. Laten we ondanks onze vragen de Heere vertrouwen op Zijn Woord. Dat is geloven: Naar Hem luisteren en Hem gehoorzamen zonder dat je het begrijpt.

Weet u wat ik van God niet begrijp? Dat Hij iemand Die niets gedaan heeft straft. Wij doen elke dag zonden. Die maken ons strafwaardig. Elke dag mogen we dat de Heere belijden en Hem smeken om vergeving. Jezus heeft echter plaatsvervangend onze straf gedragen. Hij heeft geleden en is gestorven op het kruis van Golgotha. Zo maakt Hij alles goed tussen de Heere en ons.

Elisa kon dat niet doen, omdat hij een zondig mens was. Alleen Jezus kon het doen. Hij kreeg mijn straf. Ik kan het niet begrijpen. Ik mag het wel geloven. Ik kan alleen maar zeggen: "Dank u, Heere Jezus, dat u dat voor mij wilde doen". Nu mag ik weten dat Hij voor mij zorgt. De Heere belooft: "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken (Rom. 8: 32)?" Olie is in de bijbel teken van de Heilige Geest. De Heere geeft ons wat we nodig hebben in ons geloofsleven. Daarbij denkt Hij aan de Zijnen naar ziel en lichaam.

Gespreksvragen:

1. Komt er vandaag armoede voor in Nederland? Op welke wijze is er in de gemeente aandacht voor mensen die in financiële moeilijkheden verkeren? Hoe ziet u de taak van de diakenen en van de gemeente in de samenleving (Jac. 1: 27)?
2. In die tijd waren er profetenscholen. Hoe staat u tegenover de opleiding tot predikant? Op welke manier leeft u mee met studenten theologie en docenten?
3. Hoe is het huwelijk van de profeet en zijn vrouw? Wat kunnen we hiervan leren met het oog op de huwelijken in de gemeente?
4. Wat betekent het vrezen van de Heere voor ons?
5. Gebeuren er vandaag wonderen? Hoe komt het dat er onder ons weinig ontvankelijkheid is voor wonderen?
6. De vrouw moet haar deur sluiten (Matth. 6: 6). Wat heeft ons dat te zeggen?
7. De vrouw gaat niet alleen in de nood naar de profeet, maar ook in haar dankbaarheid. Hoe komt het dat dankbaarheid moeilijk is (zie ook HC vr. en antw. 28). Hoe leren we dankbaar te zijn?

Ds. J.C. SCHUURMAN

In Christus vrede voor Joden en heidenen

Schriftgedeelte: Efeze 2 : 11–22

Het is al weer heel wat jaren geleden dat er sprake was van het IJzeren Gordijn en van de Berlijnse Muur. Wie destijds naar Oost-Europa heeft gereisd weet hoe ingrijpend de scheiding was. Ook Paulus spreekt van een muur die scheiding maakte. Tussen Joden en heidenen. En bovendien ook tussen heidenen en de God van de Israël. Sinds Jezus' kruisiging is deze scheiding opgeheven. Golgotha was een soort 'val van de muur'. In de tweede helft van Efeze 2 laat de apostel zien wat dit voor christenen van heidense komaf betekent.

Opnieuw een blik in het verleden

In vers 11 worden de ex-heidenen in Efeze aangespoord om aan hun verleden terug te denken. Even kan de gedachte bovenkomen dat Paulus in herhaling valt. Het begin van het hoofdstuk vormde immers ook een forse confrontatie met het verleden. Alleen ging het toen om ieder mens, of hij nu een joodse of een heidense achtergrond had. Paulus sloot zichzelf daarbij in door in vers 3 de wijvorm te hanteren. Maar nu richt hij zich specifiek op dát deel van de gemeente dat uit het heidendom afkomstig is. Daarom is het van de apostel geen (onnodige) herhaling als hij over het verleden schrijft. Hij wil iets laten zien van het wonder dat er in Christus ook voor heidenen vrede te vinden is.

Opvallend hoe Paulus hen aanspreekt: *gij, die eertijds heidenen waart in het vlees, en die voorhuid genoemd werdt*. Voor deze formulering is gekozen vanuit joods gezichtspunt. In het Oude Testament worden heidenen meer dan eens aangeduid als *onbesnedenen*. Zij missen aan hun lichaam het teken van Gods verbond. In tegenstelling tot de Joden die Paulus aanduidt als *degenen, die genoemd zijn besnedenis in het vlees*. Hij voegt eraan toe: *die met handen geschiedt*.

Vijf keer zonder

Wat moeten de gemeenteleden afkomstig uit de heidenen bedenken? De apostel zegt vijf dingen over hun verleden. Destijds waren ze:

– *zonder Christus*. Ze hadden Hem nog niet leren kennen als hun Verlosser. Daarom leefden ze onverzoend met God.

– *zonder het burgerschap van Israël*. Hiermee bedoelt Paulus dat ze zich buiten de lichtkring van Gods openbaring bevonden.

– *zonder de verbonden van de belofte*. Ze misten de heilsbelofte die met Gods verbond gegeven is. Er is sprake van het meervoud verbonden omdat de Heere meer dan eens Zijn verbond heeft bevestigd en vernieuwd. Maar daar stonden de heidenen voorheen als vreemdelingen buiten.

– *zonder hoop*. Deze vierde notie in vers 12 is heel aangrijpend. Want het is in één woord rampzalig als je het zonder de levende hoop op de levende God moet doen.

– *zonder God in de wereld*. Als heiden dienden ze wel hun afgoden. Maar een afgod steekt geen hand uit als er zich een crisis voordoet. En een afgod kan ons zeker niet redden van de toorn van God. Dat kan alleen de Heere Zelf.

Al met al grijzen de leegte en de uitzichtloosheid ons aan in de vijf typeringingen die Paulus geeft. En waarom worden de lezers van deze brief aangespoord om aan dat verleden terug te denken? Omdat het wonder des te groter wordt dat het dankzij Jezus' offer anders geworden is.

Eertijds verre – nu nabij

In vers 13 klinkt een echo door van Jesaja 59 : 17. Daar gaat het om twee categorieën binnen het volk Israël. Sommigen bevinden zich ver bij de Heere vandaan, terwijl ande-

ren in Zijn directe nabijheid leven. Paulus neemt dit onderscheid over maar past het toe op de heidenen die tot het heil in Christus geroepen zijn. Eertijds stonden zij op afstand. Maar nu mogen ook zij delen in Gods genade. Dankzij *Christus' bloed* dat verzoening bewerkt. Tussen God en mens, maar ook tussen mensen onderling.

Het woordje *verre* herinnert aan Handelingen 2 : 39. Sinds de uitstorting van de Heilige Geest mag het evangelie onbeperkt worden verkondigd. En de armen van de verhoogde Christus zijn lang genoeg om de meest verstokte heiden naar Zich toe te trekken. Al leven we nóg zo ver bij God vandaan, voor Hem is het nooit té ver om ons toch te kunnen bereiken.

Hij is onze vrede

Alles draait in dit gedeelte om Christus. Paulus noemt Hem *onze vrede*. Daarin horen we oudtestamentische profetieën terug. Men noemt Zijn Naam Vredevorst (Jes. 9 : 5). Waarom? Omdat de straf die ons de vrede aanbrengt op Hem was (Jes. 53 : 5). En Micha belijdt kort en krachtig dat Deze vrede zal zijn (5 : 4). Treffend is ook Zacharia 9 : 11: '... en Hij zal de heidenen (!) vrede spreken!' Door Zijn volbrachte werk heeft Christus kloven overbrugd. In het verband van Efeze 2 gaat het vooral om de kloof tussen Israël en de volken. Maar deze *beiden heeft Hij één gemaakt*. Of je nu jood of heiden bent – er is alleen vrede met God en met elkaar door het kruis van Golgotha.

De muur weggebroken

We moeten niet onderschatten hoe diep de kloof was. Paulus heeft het niet voor niets over een muur, *de middelmuur der afscheiding*. Tussen onze tuin en die van de burens hebben wij vaak een afscheiding staan. Dat kan een heg zijn, of wellicht een schutting. Maar de meest rigoureuze afscheiding is een stenen muur. Als je dat wilt, kun je zelfs volkomen geïsoleerd van elkaar leven. Aan zó'n strikte scheiding hebben we bij de woorden van Paulus te denken.

Mogelijk zinspeelt de apostel op de afscheiding die zich in de tempel in Jeruzalem bevond. Heidenen werden op een afstand ge-

houden. Ze mochten geen stap verder gaan dan de voorhof der heidenen. In het bijbelstudieboek van ds. C. den Boer over de Efezebrief treffen we op bladzijde 2 een afbeelding van de 'Waarschuwingssteen uit de Herodiane tempel' aan. De tekst op de steen bevat de woorden: 'Geen heiden mag binnen het hekwerk en de grensscheiding rondom het Heiligdom komen. Wie evenwel gegrepen wordt, heeft zichzelf de schuld te wijten, door / wegens de dood die erop volgt.'

Ondertussen gaat het vooral om een geestelijke scheidingsmuur die gevormd werd door de wet. In vers 15 is er sprake van *de wet der geboden in inzettingen bestaande*. We zullen in dit verband vooral moeten denken aan de ceremoniële wetgeving (dus inzettingen zoals de besnijdenis, de spijswetten en de offerdienst). Hierdoor was Israël een heel eigen volk temidden van de heidenen. Met als gevolg dat ze als vijanden tegenover elkaar konden staan. Maar op Golgotha is het ceremoniële uit de Mozaïsche wet vervuld en daarmee terzijde gesteld. Zodoende heeft Christus *de vijandschap te niet gemaakt*. En wel *in Zijn vlees*, aldus Paulus. Doordat Jezus Zijn lichaam (!) aan het kruis heeft opgeofferd.

Verzoend

Paulus is vol van het wonder dat heeft plaatsgevonden. Hij kan er niet over uit. Vandaar dat hij in de verzen 15 en 16 een paar keer hetzelfde zegt met net iets andere woorden. Het gaat om twee opdat-zinnen. De vijandschap tussen Joden en heidenen is opgeheven, opdat:

– Christus *die twee in Zichzelf tot een nieuwe mens(heid) zou schepen, vrede makende*. Dat is inderdaad niets minder dan een scheppingsdaad!

– Hij bovendien *die beiden met God zou verzoenen door het kruis*. Verticale verzoening gaat samen met horizontale verzoening. Vandaar dat Joden en heidenen binnen de gemeente van Christus worden samengevoegd *in één lichaam*. Want de vijandschap is aan het kruis nota bene *gedood* (sterker kan het niet worden gezegd).

Vrije toegang

Treffend dat de apostel in vers 17 over de verkondiging begint. De prediking van het evangelie is onmisbaar. Daardoor immers wordt

het heil bekend gemaakt en toegeëigend. De vrede van de verzoening wordt *verkondigd* aan heidenen (*u, die verre waart*) en Joden (*dien, die nabij waren*). Als we zorgvuldig lezen, zien we dat Christus Zelf de Verkondigér is. Wij letten al gauw op voorgangers ('wie preekt er?'). Maar het gaat allereerst om Christus Die ons via hen aanspreekt (formulier voor de bevestiging van dienaren van het Woord. Zie ook Luk. 10 : 16). Zullen we dat rond de prediking bedenken en niet te veel op mensen zien?

Kernachtig vat Paulus in het 18^e vers zijn onderwijs samen. Opnieuw spreekt de apostel *trinitarisch*. Door Hem (= Christus) hebben wij beiden (Joden en heidenen) *een vrije toegang tot de Vader*. Een andere toegang dan Jezus is er niet. De toegangsprijs is door Hem volledig betaald. Ook *de Heilige Geest* hebben we nodig. Want Hij brengt tot geloof en bekering zodat we inderdaad tot de Vader gaan. De Geest breekt onze weerstand weg en geeft ons oog voor Christus. Hij is het ook door Wie we Abba (Vader) roepen (Rom. 8 : 15).

Huisgenoten

In vers 19 komt Paulus tot een soort slotsom. Daar wijzen de woordjes *zo dan* op. De lezers zijn *geen vreemdelingen en bijwoners meer*. Een rondtrekkende buitenlander hoorde er als vreemdeling niet bij, terwijl een bijwoner in Paulus' dagen werd beschouwd als een tweederangsburger met slechts beperkte rechten. Zó'n situatie is voor de gemeenteleden met een heidens verleden voorbij. Ze tellen volledig mee als *medeburgers* van het Koninkrijk der hemelen, ja zelfs als *huisgenoten* van God. In de door Paulus gekozen woorden zit een opklimming. Het woord burger hoort bij de sfeer van een stad of een dorp. Maar als huisgenoot deel je in de intimiteit van het gezin. Gods gemeente heeft iets van een familie.

Wat is het ondertussen een voorrecht om van die familie deel te mogen uitmaken. Zeker als we onszelf wat kennen is het een wonder. Immers – wat haalt de hemelse Vader in huis ....! Ja, zeg dat wel. Maar Hij weet wat Hij doet. En het kan omdat het een kwestie van genade is. Reken maar dat deze Vader goed voor Zijn huisgenoten zorgt. Ze komen bij Hem niets tekort.

Een bouwwerk

Vanaf vers 20 verspringt het beeld. De ge-

meente wordt vergeleken met een *gebouw*, ja met een *heilige tempel in de Heere*. Belangrijk is *het fundament* (zoals Jezus laat zien in de gelijkenis van de beide bouwers – Matth. 7 : 24 – 27). Als Paulus schrijft dat *apostelen en profeten* de fundering vormen, dan gaat het uiteraard niet om hun persoon maar om hun getuigenis. Uitleggers verschillen over de vraag of het hier oudtestamentische profeten betreft of profeten uit de dagen van Paulus zelf. In ieder geval biedt het Woord van God vaste grond.

Het belangrijkste onderdeel van de fundering is de *Hoeksteen Jezus Christus*. Mensen hebben Hem afgekeurd, maar door God is Hij goedgekeurd (Ps. 118 : 22-23). Volgens dr. L. Floor werd de hoeksteen op een hoek van het gebouw aangebracht, en diende hij bovendien 'als oriëntatiepunt bij de bouwwerkzaamheden'. Vooral dat laatste is van belang. Wanneer wordt een gemeente werkelijk opgebouwd? Als we ons in alle opzichten oriënteren op de Heere Jezus. Dan zullen we niet ons eigen belang zoeken maar wat dienstig is voor de gemeente. Dat leidt tot een deugdelijk bouwwerk dat *bekwaam is samengevoegd*.

Groei

Het ene beeld loopt (zoals zo vaak in de Bijbel) in het andere over. Want naast gebouwd worden is er in vers 21 ook sprake van *groeien (opwassen)*. Christus' gemeente wordt hier voorgesteld als 'een nog onvoltooid gebouw' (C. den Boer) waar nog steeds aan gewerkt wordt. De bouw duurt voort tot aan Jezus' wederkomst. Bij groei zullen we allereerst moeten denken aan uitbreiding van de gemeente, doordat er mensen door het Evangelie worden ingewonnen. Maar dat sluit groei in de diepte niet uit. Opdat ons leven hoe langer hoe meer aan de Heere wordt toegewijd, zodat de gemeente inderdaad *een heilige tempel* is waar Hij wordt gediend en geëerd, ja *een woonstede van God in en door de Geest*.

Tenslotte wijst Paulus zijn lezers (ook ons) heel direct aan, als hij vers 22 schrijft dat *ook u mede gebouwd wordt*. Dat stelt ons voor de vraag of wij zelf een levend lidmaat van de gemeente van Christus zijn. Het kan! Want de toegang tot God staat open. Voor Joden én heidenen.

Gespreksvragen:

1. In dit gedeelte valt het onderscheid tussen Joden en heidenen vrijwel weg. In hoeverre heeft Israël een eigen plaats in het heilsplan van God?
2. Kunt u muren noemen die vandaag scheiding maken tussen mensen? Hoe hebben we met zulke muren om te gaan? Wat kunnen we in dit verband van Efeze 2 leren?
3. Volgens vers 17 is het Christus Zelf Die vrede verkondigt. Wat heeft dit ons te zeggen met het oog op de prediking? Overweeg de verwijzing naar de vermaning aan de gemeente uit het bevestigingsformulier voor predikanten.
4. Waarom zegt Paulus in vers 18 zo nadrukkelijk dat we niet alleen door Christus de toegang tot de Vader hebben, maar ook door één Geest?
5. Vandaag is er veel aandacht voor gemeenteopbouw. Een bijbelse zaak. Kunt u vanuit de verzen 20 – 22 aangeven hoe gemeenteopbouw wil plaatsvinden, en wat het doel is?

Van de voorzitter...

DS. W. WESTLAND

Dankbaar terugzien

Direct na onze jubileum Bondsdag schrijf ik deze regels. We mogen met grote dankbaarheid terugzien op deze dag. De Heere gaf ons een stralende dag in de natuur. Dat maakte de reis naar Putten al mooi, en toen we in de Oude Kerk waren, scheen de zon door de ramen. Het was dan ook goed om te beginnen met Psalm 108 : Mijn hart, o Hemelmajesteit, is tot Uw dienst en lof bereid. Het zingen klonk prachtig, begeleid door dhr. J. Post uit Elspeet en gesteund door de zangers van de Noord-Oost-Veluwe, die de bovenstem lieten horen.

Vanuit Psalm 93 mochten we horen, dat de Heere ook vandaag regeert, en dat Zijn Woord zeer betrouwbaar is. Prof. dr. G. v.d. Brink nam ons in het veld van de Theologie mee, vanuit het verleden, via het heden naar de toekomst. Hij waagde zelfs de stelling dat wij als Mannenbond met onze Bijbelstudie onze tijd ver vooruit zijn. Want waar zal het in de toekomst op aan komen? Dat leert ons de eerste christelijke gemeente

in Jeruzalem uit Handelingen 2: volharden in de leer, in de gemeenschap en in de gebeden. Zoals altijd kwamen er ook nu weer vele vragen, die op een deskundige manier werden beantwoord.

In de middagpauze konden we elkaar ontmoeten in en om de Aker. Wat fijn om vaste en ook nieuwe bezoekers te kunnen begroeten. De bediening bij de lunch liet hier en

Prof. dr. G. v.d. Brink

daar helaas te wensen over. Daar zal nog over gesproken worden.

De middagvergadering stond helemaal in het teken van het jubileum. Prachtig klonk de zang van het grote mannenkoor „Jeduthun” uit Amersfoort. Er klonk een felicitatie van ds. H.J. Lam namens de andere bonden. En dhr. Westeneng sprak namens de Chr. Gereformeerde en Ger. Gemeenten Mannenbond. Daarna was het woord aan onze tweede secretaris, dhr. M. Post. Op rijm verhaalde hij de historie van 75 jaar Mannenbond. Het slotwoord werd gesproken door ds. J.H. Lamers. Hij gaf ons de zegen uit 2 Corinthe 13 : 13 mee.

Zo gingen we dankbaar en bemoedigd weer naar huis. Om ieder op de eigen plaats weer voort te gaan met het werk in Gods Koninkrijk. Terugziende op deze dag mogen we zeggen: Soli Deo Gloria: God alleen de eer!

Dank

Een woord van dank aan de Regelingscommissie is op zijn plaats. Onder leiding van

dhr. Dijkgraaf uit Uddel, hebben ze ook nu weer gezorgd, dat de organisatie perfect verliep. Fijn, dat we steeds weer op jullie kunnen rekenen.

De opbrengst van de collecte van 's morgens en 's middags samen was € 3.553,75 (vorig jaar € 3.290,-). Ook daarvoor onze hartelijke dank!

Tenslotte

Een hartelijke groet, mede namens de andere bestuursleden,

In the picture

Herbezinning op de ambten?

Ds. P.J. TEEUW

Van tijd tot tijd verschijnt er een boek over de ambten. Zo is onlangs het boek 'Van ambt naar dienst' uitgekomen van dr. T. Brienens, voormalig docent aan de Theologische Universiteit Apeldoorn van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Een boeiend boek, maar hij trekt de conclusie dat de ambtsleer, zoals deze in onze kerken functioneert niet te herleiden is tot de Bijbel. Zoals de titel van het boek al aangeeft, wil hij van het woord ambt af en liever spreken over 'diensten' of 'bedieningen'. Er zijn in de Bijbel ook veel meer diensten dan onze drie 'ambten', zo schrijft hij. Al naar gelang de Heilige Geest gaven geeft, zijn er diensten en bedieningen. In een vraaggesprek met dr. Brienens in het blad

CV. Koers, (het oktobernummer) zegt hij: 'Iemand die een ambt bekleedt staat niet hoger genoteerd dan iemand anders. Het gezag zit niet in zijn ambt. Iedereen in de gemeente staat op voet van gelijkheid. Het enige wat gezag heeft, is het Woord van God. Als een 'opziener' van de gemeente mij komt terechtwijzen, luister ik niet naar hem omdat hij ambtsdrager is. Nee, het Woord waarmee hij komt heeft gezag'.

Bij dit gesprek plaatste de redactie een aantal reacties van theologen. Eén ervan, die van dr. E. de Boer sprak mij het meeste aan. Hij zei: 'Het ambt is een woord uit de geloofsleer. Met zo'n woord duid je op een bepaalde omgang met de Schriftgegevens. Daar is niks mis

mee'. 'Het gaat erom: wat bedoel je ermee? Bij ambt is het altijd gegaan om erkenning van gaven enerzijds en anderzijds om een roeping van buiten. Dat is wat mij betreft de kern van het ambt. Bedenk daarbij dat het 'ambt aller gelovigen' het primaire ambt is: dat gaat voorop. Dat zul je als kerkenraad moeten erkennen en je zult er ruimte aan moeten geven. Vervolgens zijn er bijzondere taken in de gemeente, die 'verbijzonderd' zijn tot de ambten zoals wij die kennen. Dat zijn meer leidinggevende taken, die ook in het Nieuwe Testament een aparte plaats krijgen'. De Boer mist in heel Brienens benadering van het ambt de notie van het gezag. 'Ik begrijp wel dat hij daar juist van af wil, omdat het gezag alleen in het Woord ligt. Maar daarmee ben je er niet. Want in de opdracht of de roeping die je ambtshalve vervult, ligt ook een zeker gezag'. De Boer is ook bang, dat de visie van Brienens leidt tot wildgroei in de gemeente. Gemeenteleden kunnen gaan zeggen: ik heb die en die gaven, dat is mijn bediening, dus dat moet kunnen. Maar op deze wijze met de gaven omgaan is geen goede zaak. De notie van 'roeping van buiten' is onmisbaar, volgens De Boer. 'Je roeping ligt helemaal niet altijd in het verlengde van 'waar jij goed in bent'. Het ambt zoals we dat kennen, is gelukkig een rem op zulke wildgroei'.

Ik denk ook dat er met het woord ambt niets

mis is. De oorspronkelijke betekenis van dit woord is geen andere dan 'dienst' of 'bediening'. Zo worden de verschillende tempeldiensten in 2 Kron. 23: 18 'ambten' genoemd. Ook ben ik van mening dat de ambten, die wij kennen meer in overeenstemming zijn met het Woord van God dan Brienens laat voorkomen. Heeft de Heere Jezus niet Zelf Zijn apostelen verkozen en uitgezonden? En hebben dezen niet van stad tot stad ouderlingen aangesteld? (Titus 1: 5) Het is juist de roeping van de gemeente om de ambten om Christus'wil te erkennen. 'Die u ontvangt, ontvangt Mij, en die Mij ontvangt, ontvangt Hem, Die Mij gezonden heeft' (Matth. 10: 40).

Wat mij betreft heeft onze gereformeerde ambtsleer eerder een revaluatie (opwaardering) nodig, dan een devaluatie (een waardevermindering).

Vroeger waren de mannenverenigingen nogal eens de 'kweekvijvers' voor toekomstige ambtsdragers. Al was dit natuurlijk niet het eerste doel. De praktijk laat zien, dat dit steeds minder opgaat. Soms hoor je geluiden, dat het geestelijk niveau in kerkenraden daalt. Zou dat hiermee kunnen samenhangen? Ik hoop daarom dat mannenverenigingen deze functie toch weer meer gaan vervullen en dat ambtsdragers het belang van de mannenverenigingen weer gaan inzien.

Waarheen, pelgrims?

Ds. J.P. NAP

Het is al weer vele jaren geleden, dat ds. C. den Boer in 1976 zijn commentaar op Bunyans "Christenreis" het licht deed zien onder de titel "Een vreemd'ling hier beneen". Inmiddels is het ook al weer enkele jaren geleden, dat in 2003 het vervolg verscheen, namelijk zijn commentaar op Bunyans "Christinnereis" onder de titel: "Waarheen, pelgrims?".

Zoals het eerste boek van Bunyan veel

meer bekend werd dan zijn tweede, zo verging het m.i. respectievelijk ook de beide boeken van ds. den Boer. In dit artikel gaat het over de "Christinnereis".

Dat we er hier aandacht aan geven komt mede voort uit het feit, dat de schrijver het boek geschikt acht om gebruikt te worden op mannenverenigingen. Een hint, die we graag overnemen.

Aan de eigenlijke behandeling van de "Christinnereis" gaan drie andere hoofdstukken vooraf.

Het eerste hoofdstuk licht ons in over de diverse tekstuitgaven in de loop der tijd van de "Christinnereis". Ds. den Boer baseert zich op een oorspronkelijke Engelse tekst uit 1903, die Bunyan zelf onder ogen gehad moet hebben.

In het tweede hoofdstuk geeft hij een kort overzicht van Bunyans leven en werken. Hij leefde van 1628 – 1688. Van 1660 tot 1672 zat Bunyan in de gevangenis om des geloofs wille en vanwege zijn kerkelijk standpunt. Van 1676 tot 1677 opnieuw een half jaar. In deze perioden schreef hij zijn bekend geworden "Christenreis".

In het derde hoofdstuk horen we meer over de "Christinnereis". Het verscheen als vervolg op de "Christenreis" en verhaalt hoe Christin met haar vier kinderen en haar buurmeisje Barmhartigheid eveneens naar de hemelstad vertrekt en hoe zij onderweg van vele andere pelgrims gezelschap krijgen.

Het is interessant om de twee boeken van Bunyan met elkaar te vergelijken.

Soms wordt de mening aangehangen dat Bunyan niet de auteur van de "Christinne- reis" kan zijn, omdat het zo anders is van stijl en inhoud. Maar ds. den Boer gaat hier niet in mee.

Een bekende Engelse commentator –Cheever- meent dat in de "Christenreis" ons in Christen, Getrouwe en Hoop de grote voorbeelden van de pelgrimsreis naar de eeuwigheid worden voorgehouden. We zien a.h.w. Paulus, Luther en anderen voorbijgaan. In de "Christinnereis" gaat het dan meer om pelgrims op ons niveau. Inderdaad gaat het in de "Christinnereis" meestal kalmer aan, ook al ontbreken de waarschuwingen voor het eeuwig verderf niet. De verschrikkingen van de wet zijn er niet zo sterk vertegenwoordigd als de vertroosting van het Evangelie. Ds. C. Harinck, die ook een boek wijdde aan Bunyans pennenvrucht, is van gedachte, dat de ervaringen van de personen in de "Christinne- reis" dichter bij de ervaringen van de zwakke en bestreden gelovigen staan.

In de 33 hoofdstukken die volgen geeft ds. den Boer steeds een samenvatting van één of meer hoofdstukken uit Bunyans boek, gevolgd door een korte verklaring. Vervolgens lezen we een serie vragen, waarin nog het één en ander verduidelijkt wordt en waar over doorgesproken kan worden. Tenslotte vinden we een aantal citaten en geciteerde bijbelteksten.

Moge de bestudering van dit boek velen helpen om op de pelgrimsreis naar de eeuwigheid te komen en daarop te volharden.

Organisatienieuws

Wijzigingen adresboekje 2008

De volgende wijzigingen hebben plaatsgevonden:

1) De MV „Onderzoekt de Schriften" te Hasselt (blz. 28) heeft een andere secretaris gekregen: dhr. G. Hofstede, het Ambt 4, 8061 AM Hasselt.

2) De MV „Onderzoekt de Schriften" te Bennekom (blz. 24) heeft een nieuwe voorzitter dhr. A. Pieters, Bereklauw 46 6721 RH Bennekom en een nieuwe penningmeester dhr. J. van Haren, Rijnsteeg 74, 6708 PK Wageningen

3) De MV „Eben Haezer" te Uddel (blz. 16) heeft (tijdelijk) een nieuwe voorzitter: dhr. J. Treure, Haarweg 13, 8075 AC Elspeet.

4) De MV „Onderzoekt de Schriften" te Ederveen (blz. 24) heeft een nieuwe voorzitter ds. J. Prins, Hoofdweg 83, 6744 WH en een nieuwe penningmeester dhr. J. Nijburg, Spi-raestraat 23, 6744 AT.

De volgende wijziging heeft plaatsgevonden in een Streekbestuur:

De Streek Nunspeet (blz. 31) heeft een nieuwe secretaris: dhr. H.J. van der Goor, IJsselmeerweg 8, 8081 KG Elburg.

Met vriendelijke dank voor uw medewerking,

Ds. J. van Dijk, secr.
e-mail: ds.j.vandijk@hetnet.nl

Overlijdensberichten

Welzilig hij, wiens zonden zijn vergeven
Psalm 32 vers 1

Op 4 oktober is in de Heere ontslapen ons ge-
waardeerd ere-lid

WILLEM VAN KEKEM

in de leeftijd van 75 jaar.

De Heere troost zijn vrouw, kinderen en klein-
kinderen.

Bestuur en leden van de
M.V. „Onderzoekt de Schriften”
te Ameide en Tienhoven

Ameide, oktober 2008.

„De HEER zal u steeds gadeslaan”
Ps. 121 : 4 (ber.)

Met droefheid geven wij u kennis van het over-
lijden van onze penningmeester en trouw lid

CORNELIS JAN VAN DIJKE

in de leeftijd van 78 jaar.

De HEERE trooste zijn vrouw, kinderen, klein-
kinderen en verdere familie.

Bestuur en leden van de
M.V. „Onderzoekt de Schriften”
Klaaswaal

Numansdorp, 16 oktober 2008.

Met droefheid geven wij u kennis dat, na een
kortstondige ziekte, is overleden ons trouw lid

ALBERT KATTOUW

in de leeftijd van 84 jaar.

De Heere vertrooste zijn vrouw en kinderen
met Zijn nabijheid.

Bestuur en leden Mannenvereniging
„Onderzoekt de Schriften”

Hasselt, oktober 2008.

Na een periode van ziekte is in de hoop van
het eeuwige leven ontslapen ons trouw mee-
levend lid

J.J. VERKAIK

in de leeftijd van 81 jaar.

Door de Heere onderwezen was zijn belijdenis
zoals is verwoord in Job 1 : 21b.

Bestuur en leden van
M.V. Schrift en Belijdenis

Capelle aan den IJssel, 17 oktober 2008.

Mijn genade is u genoeg

Op 21 september heeft de Heere tot Zich ge-
nomen ons trouw en meelevend lid en oud-
bestuurslid

AARNOUT JAN DE MUIJNCK

op de leeftijd van 79 jaar.

Met grote dankbaarheid herinneren wij ons
zijn betrokken aanwezigheid op onze vereni-
gingsavonden.

De Heere vertrooste zijn vrouw, kinderen en
kleinkinderen vanuit Zijn Woord, wat uw
man, vader en opa zo lief had.

Bestuur en leden van de M.V.
„Bouwen en Bewaren”
te Woudenberg

Woudenberg, september 2008.

Hij zal Mij aanroepen en Ik zal hem verhoren;
in de benauwdheid zal Ik bij hem zijn.
Ik zal er hem uittrekken en zal hem verheerlijken.
Psalm 91 : 15

Op 25 oktober is door de HEERE thuisgehaald
ons trouw meelevend lid, de heer

W.C. HARDEMAN

op de leeftijd van 83 jaar.

De HEERE vertrooste zijn vrouw, kinderen,
klein- en achterkleinkinderen in dit gemis en
heilige ook deze roepstem aan ons aller hart.

Bestuur en leden
M.V. „Onderzoekt de Schriften”
te Bennekom

Bennekom, oktober 2008.